

De afronding van Europa

JOSCHKA FISCHER

*Minister van Buitenlandse Zaken
van Duitsland*

Met de invoering van de euro, de gemeenschappelijke munt, per 1 januari 1999 door elf lidstaten heeft Europa een historische, wellicht zelfs revolutionaire stap gezet die de inspanningen voor Europese integratie een meerwaarde geeft.* Voor het eerst in de geschiedenis van het Europese integratieproces, dit wonderbaarlijk te noemen antwoord van de Europese volkeren op eeuwen van een precair machtsevenwicht op dit continent, van gewelddadig streven naar hegemonie en van gruwelijke oorlogen, is nu een wezenlijk onderdeel uit de kern van de nationale soevereiniteit – de soevereine munt – overgedragen aan een Europees instituut. Hiermee is daadwerkelijk een nieuwe politieke kwaliteit gecreëerd. Munt, veiligheid en grondwet vormen de drie wezenlijke soevereiniteiten van de moderne staat en met de invoering van de euro is een eerste stap gezet naar de vergemeenschappelijking hiervan binnen de EU. Waarschijnlijk zal pas na verloop van tijd de volledige betekenis van deze stap voor Europa en voor de internationale politiek duidelijk worden.

De invoering van een gezamenlijke munteenheid is niet in de eerste plaats een economische, maar vooral een soevereine en derhalve een bij uitstek politieke daad. Met het invoeren van een gemeenschappelijke munt heeft Europa ervoor gekozen om, in nauwe betrekking met onze transatlantische partners, in de toekomst een eigen weg te gaan en een zelfstandige rol te spelen in de wereld van morgen. Het valt niet te ontkennen dat de EU tot op heden slechts gedeeltelijk het karakter heeft van een politiek instituut, en onvermijdelijk zal de invoering van een gemeenschappelijke munt bij ontstentenis van gemeenschappelijke politieke en democratische structuren een spanningsveld creëren, waarvan de dynamiek reeds op korte termijn de bestaande status quo aan het wankelen zal brengen. Naar mijn mening zullen de waarnemers die bij de invoering van de euro betoogden dat de gemeenschappelijke munt grote kansen maar zeker ook grote risico's voor de

EU met zich meebrengt, afhankelijk van de opstelling van de lidstaten tegenover het verdere politieke proces van vergemeenschappelijking, gelijk krijgen.

Deze critici zagen vooral kansen wanneer de dynamiek van de invoering van de euro gebruikt zou worden om verdere substantiële stappen naar vergemeenschappelijking te ondernemen tot aan de voltooiing van de politieke unie. De invoering zou volgens hen echter een groot risico in zich dragen indien de EU de logica van deze gedurfde stap niet zou vervolgen met verdere, net zo gedurfde stappen op weg naar voltooiing van de integratie – en dat betekent onvermijdelijk ook een zo spoedig mogelijke uitbreiding van de EU richting Oost- en Midden-Europa.

Het politieke instinct zo goed als het nationale eigenbelang van alle lidstaten gebieden dat wij het niet zo ver laten komen dat deze tweede optie een kans krijgt. Wij moeten gezamenlijk en doortastend de kansen aangrijpen die de geslaagde invoering van de euro biedt. Daarom moeten we de politieke slagvaardigheid van de EU vergroten en de structuren aanpassen aan de nieuwe taken die wachten. Een met nieuwe lidstaten uitgebreide en vergrote Unie is de logische consequentie van de economische en monetaire unie en dient van nu af aan ons kompas te zijn.

De centrale opgave van het Duitse voorzitterschap van de Raad is om de Unie in haar structuren en in haar handelen voor te bereiden op de transformatie van een West-Europese unie tot een unie van heel Europa, die tegelijkertijd op mondiaal niveau tot handelen in staat is.

Wij leggen het komende halfjaar de nadruk op de volgende vier punten:

1. Agenda 2000

De onderhandelingen over Agenda 2000 willen wij voor 24/25 maart succesvol afsluiten. Dit is geen willekeurig gekozen datum. Slagen wij er niet in om

voor die tijd een overeenkomst te bereiken, dan zou dit aanleiding geven tot gerede twijfel over de mogelijkheid van de Unie om hervormingen door te voeren, wat overigens een voorwaarde is voor de uitbreiding.

Vast staat dat het zeer moeilijke onderhandelingen zullen worden. Een oplossing kan alleen worden gevonden in een omvangrijk compromis van belangen. Het Duitse voorzitterschap zal er daarbij voor waken dat er geen oplossing tot stand komt die ten koste gaat van de zwakkere EU lidstaten, maar er voor zorgen dat in de Europese Raad eind maart een evenwichtige oplossing wordt bereikt.

Maar al liggen de standpunten over de belangrijkste vraagstukken nog ver uiteen, ik ben toch optimistisch over het bereiken van een overeenkomst. Tijdens mijn oriëntatieris voor de kerst heb ik bij alle partnerlanden de bereidheid bespeurd om op constructieve wijze onderhandelingen te voeren en in maart tot overeenstemming te komen. Het is iedereen duidelijk dat wij alleen kans van slagen hebben wanneer we Agenda 2000 als totaalpakket behandelen en wanneer iedereen zijn bijdrage levert tot het compromis. Er mogen geen winnaars en geen verliezers zijn. Het Duitse voorzitterschap zal hierdoor soms genooddaakt zijn te schipperen tussen de verschillende belangen, waarbij wij ook zullen vertrouwen op de ondersteuning en het begrip van het Europees Parlement, waarmee wij nauw willen samenwerken.

Wij moeten nu zo snel mogelijk de volgende substantiële kwesties aanpakken: Voor wat betreft de structuurpolitiek moet volgens mij allereerst de nadruk worden gelegd op de regio's met de zwakste structuur en met de grootste behoefte aan steun. De steun moet eenvoudiger, decentraler en ecologisch worden en een groter effect hebben op de werkgelegenheid.

Met het oog op de toekomstige slagvaardigheid en de legitimiteit van de EU is een eerlijke lastenverdeling noodzakelijk. Vast staat dat Duitsland als economisch sterkste EU-lid ook in de toekomst zijn Europese verantwoordelijkheid zal dragen en de grootste nettobetaler zal blijven. Maar de onregelmatigheden die in de loop der jaren in de verdeling van de lasten zijn binnengeslopen zullen wij moeten

corrigeren. Deze wens, die Duitsland deelt met andere lidstaten, wordt door de Commissie en inmiddels ook door veel partners als legitiem erkend.

Zowel de uitbreiding van de EU als de volgende WTO-onderhandelingsronde vereisen een fundamentele hervorming van de *gemeenschappelijke landbouwpolitiek* en een verlaging van de landbouwuitgaven. Willen wij de nog overwegend agrarische landen van Midden- en Oost-Europa opnemen, dan kunnen we de huidige Europese landbouwpolitiek niet ongewijzigd voortzetten. De Europese landbouw moet concurrerender en milieuvriendelijker worden; tegelijkertijd moeten de belangen van de boeren worden veiliggesteld.

2. Europees werkgelegenheidsbeleid

Wij willen aantoonbare vooruitgang boeken op weg naar een effectieve werkgelegenheidspolitiek. De strijd tegen de werkloosheid baart de mensen in Europa grote zorgen. Terecht verwachten zij dat niet alleen de nationale regeringen zich inzetten tegen de werkloosheid, maar dat ook op Europees niveau een bijdrage wordt geleverd. Daarom willen wij tijdens de Europese Raad van Keulen een Europees werkgelegenheidsverdrag aannemen. Dit verdrag moet het startsein geven voor een actieve arbeidsmarktpolitiek, waarin meer dan tot nog toe op preventie wordt ingezet: het terugbrengen van de jeugd- en de langdurige werkloosheid en het tegengaan van de achterstelling van vrouwen op de arbeidsmarkt.

3. Uitbreiding Europese Unie

Wij willen en moeten de uitbreiding van de EU zo snel mogelijk vooruithelpen. De EU mag na het einde van de Koude Oorlog niet beperkt blijven tot West-Europa, het ligt juist in het wezen van de Europese integratiegedachte besloten dat deze zich tot heel Europa uitstrekt. Bovendien laat de geopolitieke werkelijkheid ook geen enkel serieus alternatief toe. Men zou aldus kunnen stellen dat de geschiedenis al in 1989/1990 het OF van de uitbreiding in oostelijke richting heeft bepaald, alleen het HOE en WANNEER moeten nog nader worden ingevuld.

De uitbreiding van de EU naar het zuiden is een groot economisch en ook politiek-democratisch succes gebleken. Economische welvaart en democratische stabiliteit waren het resultaat van de uit-

* Rede voor het Europees Parlement ter gelegenheid van de presentatie van het werkprogramma van het Duitse EU-voorzitterschap op 12 januari 1999

breiding naar het zuiden voor de landen die destijds toetraden, en precies ditzelfde succes moet worden herhaald bij de oostelijke uitbreiding. Slechts de toetreding van partners uit Midden- en Oost-Europa vormt een garantie voor duurzame welvaart, vrede en stabiliteit voor heel Europa. Bovendien kan de EU alleen als de opening naar het oosten wordt gerealiseerd er aanspraak op maken voor heel Europa als cultuurgebied en waardengemeenschap te spreken. Als Duitsers zullen wij daarnaast ook niet vergeten welke onschatbare bijdrage de volkeren in Midden- en Oost-Europa hebben geleverd aan het beëindigen van de Duitse en de Europese deling.

Een instabiele zone aan de grens van de huidige EU is gezien de ervaringen op de Balkan politiek niet verantwoord en zou bovendien woordbreuk betekenen tegenover de nieuwe democratieën, wat voor Europa fatale gevolgen zou hebben. Het opzettelijk vertragen, laat staan het verhinderen van de uitbreiding van de EU kan er slechts toe leiden dat, na een politieke en economische omweg, de uitbreiding uiteindelijk toch onvermijdelijk zal blijken gezien de realiteit en de risico's. Al met al bestaan er dus geen alternatieven voor de uitbreiding van de EU met nieuwe kandidaten.

Voor het proces van uitbreiding hebben wij zowel een strategische visie nodig als een flinke dosis nuchter realisme. De onderhandelingen over de uitbreiding moeten zo snel mogelijk tot een praktisch resultaat leiden. We moeten daarom maar liever afzien van visionaire debatten voor de langere termijn. Als wij ons nu concentreren op het prepareren van de EU-structuren op de uitbreiding – en het succesvol afsluiten van Agenda 2000 is hiervoor een voorwaarde – dan betekent dit niet dat de uitbreiding op de lange baan wordt geschoven. Integendeel: de mogelijkheid tot uitbreiding en de mogelijkheid tot toetreding dienen juist gelijktijdig te vorderen. Hoe eerder de EU de noodzakelijke hervormingen doorvoert en hoe intensiever de toetredingslanden hun interne hervormingen doorvoeren, des te sneller en soepeler zal het uitbreidingsproces verlopen.

Duitsland blijft gezien dit alles voorstander van een vlotte oostelijke uitbreiding van de Europese Unie en wil de uitbreidingsonderhandelingen voortvarend ingaan. Kandidaten waarover nog niet is onderhandeld moeten een eerlijke kans krijgen om zich bij de anderen aan te sluiten. De inhaalstrook moet vrij blijven. Voor het vaststellen van een datum is het nu nog te vroeg. Zodra er echter licht gloort aan het einde van de onderhandelingsstunnel, na de

op korte termijn te voorziene vooruitgang bij de onderhandelingen en op voorwaarde dat Agenda 2000 in maart aanstaande succesvol wordt afgesloten, waarschijnlijk tegen eind 1999 of anders in het jaar 2000, dan zal het zinnig zijn, om niet te zeggen noodzakelijk, een datum aan te wijzen zodat de onderhandelingen soepel kunnen worden afgerond.

4. Europese buitenlandse politiek

Wij willen de slagvaardigheid van de EU op het gebied van de buitenlandse politiek vergroten. Alleen als de EU op het gebied van de buitenlandse politiek in staat is op te treden, kan zij de vrede in Europa garanderen en haar steeds grotere rol op het wereldtoneel doen gelden. Zelfs de grote lidstaten van de EU zullen bij steeds verder gaande globalisering steeds minder in staat zijn hun eigen belangen te behartigen en de vrede te bewaren. In de multipolaire wereld van de 21e eeuw moet de EU derhalve een zelfstandig orgaan worden, in staat om politiek doeltreffend te handelen. Hierop dienen wij ons tijdig voor te bereiden door te komen tot een gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidspolitiek die deze naam ook daadwerkelijk verdient.

Wanneer het Verdrag van Amsterdam in werking treedt – volgens de huidige stand van de ratificatie uiterlijk op 1 juni – willen wij garanderen dat het ook onmiddellijk en bij alle kwesties wordt toegepast. Op het gebied van de gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidspolitiek bevat het verdrag een pakket nieuwe instrumenten, die de handelingsbekwaamheid van de Unie aanzienlijk kan vergroten. De benoeming van een Hoge Vertegenwoordiger voor het GVBV zal hopelijk een grote stap vooruit betekenen. Voorwaarde hiervoor is wel dat de man of vrouw in kwestie politiek het nodige gewicht in de schaal kan leggen en over het nodige doorzettingsvermogen beschikt. Nog tijdens ons voorzitterschap moet ook de eenheid voor beleidsplanning en vroegtijdige waarschuwing worden ingesteld en het nieuwe instrument van de 'gemeenschappelijke besluitvorming' en tegelijkertijd hiermee ook de meerderheidsbesluiten in het GVBV worden ingevoerd. Wij willen dit nieuwe instrument allereerst toepassen op naburige regio's van de EU en al tijdens de Europese Raad van Keulen een eerste gemeenschappelijke strategie ten aanzien van Rusland, en zo mogelijk ook Oekraïne, aannemen. Voor de stabiliteit van heel Europa is het van het grootste belang dat in Rusland een florerende burgerlijke maatschappij ontstaat.

In de huidige fase gaat het in het GBVB om een maximaal gemeenschappelijk handelen en een zo intensief mogelijk gebruik van de nieuwe instrumenten. Duidelijker dan tot nog toe moet worden vastgesteld welke terreinen van gemeenschappelijk Europees belang zijn. Hierdoor kan ook het publiek bewuster worden gemaakt van de Europese gemeenschappelijkheid op het gebied van de buitenlandse en veiligheidsbeleid.

Naar een Europese grondwet

In het voor ons liggende halfjaar zullen politieke visies moeten worden omgezet in tastbare handelingen. Daarbij mogen wij de blik echter niet beperken tot de dagelijkse uitvoerende werkzaamheden. Europa heeft zijn kracht altijd geput uit een vruchtbare mengeling van visies en de omzetting ervan in daden. Juist in het komende halfjaar zal het belangrijk zijn om ook de verre horizon in het oog te houden.

De volgende bouwfase na afsluiting van Agenda 2000 zal bestaan uit het afronden van de institutionele hervormingen van de EU. Gezien de uitbreiding is deze hervorming absoluut noodzakelijk om een institutioneel infarct van de EU te vermijden. Wanneer een Europese Unie van 21 en meer leden daadkrachtig wil blijven, dan dienen daarvoor passende hervormingen te worden doorgevoerd. De beslissende vraag ten aanzien van de daadkracht van een uitgebreide Unie is de bereidheid om meerderheidsbesluiten op zoveel mogelijk gebieden te accepteren. De nieuwe Duitse bondsregering zet zich ervoor in op langere termijn de eenstemmigheidseis in de EU te beperken bij kwesties van principieel belang, zoals verdragswijzigingen.

Tijdens de Europese Raad van Wenen is overeengekomen dat de Europese Raad van Keulen zal beslissen over de behandeling van de institutionele kwesties die in Amsterdam geen oplossing hebben gekregen. Ik stel mij voor dat wij in Keulen het startschot zullen geven voor een nieuwe regeringsconferentie die rond het jaar 2001 bijeen zou kunnen komen.

Op termijn kunnen wij niet heen om de vragen omtrent de doelstellingen en methodes van de verdere integratie. Wij zijn in de Europese Unie al meer dan 40 jaar lang te werk gegaan volgens de 'methode Monnet': stap voor stap op weg naar meer integratie, zonder een blauwdruk van het einddoel. Het is een succesvolle methode geweest. De doelen zoals die in de jaren zestig werden geformuleerd, 'Nooit

meer oorlog', economische wederopbouw en welvaart, hebben wij bereikt. Oorlog is binnen de Europese Unie politiek en militair gezien onmogelijk geworden. Gezien onze geschiedenis als 'oorlogscontinent' is dit een van de grootste verworvenheden van het Europese integratieproces, en dit mogen wij nooit vergeten.

Met de invoering van de euro is de economische en monetaire integratie goeddeels voltooid. Slechts enkele terreinen – zoals een strakkere coördinatie van de belastingpolitiek, waarvoor Duitsland zich inzet – ontbreken nog. Waarom zouden we dus nog verder willen gaan met de integratie? Ik zie hiervoor twee hoofdredenen:

- omdat in het tijdperk van de globalisering de Europese nationale staten, zelfs de grotere onderen, zich niet alleen staande zullen kunnen houden, en
- omdat de uitbreiding van stabiliteit naar onze naburige regio's voor Europa niet slechts een historische-morele opgave is, het is ook in ons eigen belang. Het voorkomen van een crisis is altijd beter, goedkoper en vooral humaner dan het acuut moeten bezweren van een crisis.

De grootste tekortkomingen binnen de EU liggen momenteel op het terrein van de politieke integratie en van het democratische gehalte. Hoe kunnen wij hier vooruitgang boeken? Na Maastricht en Amsterdam zal de kwestie van een Europese grondwet meer dan tot nog toe een issue worden. Een dergelijke discussie zal nieuwe impulsen geven aan de politieke integratie.

Het gaat mij hierbij vooral nog meer om het definiëren van inhoud en doel dan om een diepgaande beschouwing van de juridische grondslagen. De voorstelling van de gemeenschappelijke Europese toekomst, van de 'afronding' van Europa (*die 'Finalität' Europas*), is momenteel nogal diffuus. Een discussie over de grondwettelijkheid van Europa zou hierin duidelijkheid en oriëntatie kunnen aanbrenge. Belangrijke vragen voor de toekomst hangen nog altijd onbeantwoord in het luchtledige: Welk idee is sterk genoeg om in de toekomst de mensen voor Europa te mobiliseren? Welk competentie-evenwicht zou er moeten heersen in de driehoek Europa-natie-regio? Waar hebben we behoefte aan meer Europa, waar kan het wellicht wat minder? Waar liggen de grenzen van Europa? Hoe kunnen wij het ontstaan van een Europese publieke opinie stimuleren en de democratische legitimiteit van de EU

versterken? Op al deze vragen verwachten de mensen terecht een antwoord. En wij allen zullen onszelf deze vragen moeten stellen.

Als wij de Europese Unie tot een sterk en doeltreffend politiek instituut willen maken, dan moeten wij de vier centrale politieke terreinen van de EU versterken:

1. *Europa heeft meer democratie nodig.*

De beslissingsprocedures in de Unie moeten doorzichtiger worden en voor het publiek eenvoudiger te volgen. De burger moet eindelijk kunnen begrijpen wie wat in Brussel beslist en met welke legitimatie.

Het Verdrag van Amsterdam heeft nieuwe en belangrijke rechten en bevoegdheden gegeven aan het Europees Parlement. Dit kan echter slechts een tussenstop zijn. Hoe groter de slagvaardigheid van de Unie wordt, des te groter moet ook de democratische legitimatie van haar handelingen zijn. De rechten van het Europees Parlement moet verder worden uitgebreid, ook dit dient een onderwerp te zijn op de komende regeringsconferentie. Bredere legitimatie wil zeggen dat overal waar de Raad over wetgeving met meerderheid kan beslissen, het Europees Parlement met evenveel recht en gewicht meebeeslist. Bij de verkiezing van de Commissie kan aan het Europees Parlement een grotere rol worden toebedeeld dan in het Verdrag van Amsterdam is voorzien. Ook over meer betrokkenheid van de nationale parlementen, zoals dit in het Verdrag van Amsterdam reeds is voorzien, dient te worden nagedacht.

Om de rechten van de burger te versterken stelt Duitsland voor op de lange termijn een Europese grondrechtencharta op te stellen. Hiertoe willen wij tijdens ons voorzitterschap het initiatief nemen. Het gaat ons erom de legitimiteit en de identiteit van de EU te versterken. Bij het opstellen van een grondrechtencharta moeten het Europees Parlement, dat al belangrijk voorwerk heeft verricht met zijn grondwetsontwerp van 1994, maar ook de nationale parlementen en liefst zo veel mogelijk maatschappelijke groeperingen worden betrokken.

2. *De gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheids-politiek moet gerelateerd zijn aan de Europese waarden van vrede en mensenrechten en moet in staat zijn tot een efficiënt crisismanagement.*

Mensenrechten hebben in het tijdperk van de globalisering een politieke en economische betekenis die uitstijgt boven het louter humanitaire – dat heeft de Aziëcrisis duidelijk aangetoond. Investeringsgaran-

ties in de 'emerging markets' kunnen alleen bestaan in samenhang met ecologische duurzaamheid en mensenrechten en niet door onderdrukking hiervan. De ontwikkeling van vrije markten kan nu eenmaal alleen dan duurzaam zijn wanneer deze is ingebed in een omvangrijkere vrijheidscultuur die berust op mensenrechten, scheiding der machten, constitutionele staat, democratische partijen, vrije vakbonden, een onafhankelijke pers en een kritische publieke opinie. Tijdens ons voorzitterschap zullen wij ons inzetten voor het versterken van het mensenrechtenprofiel van de EU. Het nieuwe mensenrechtenrapport van de EU moet duidelijkheid verschaffen en tegelijkertijd zowel in de EU als in de lidstaten aanzetten tot handelen.

De sleutel tot een meer efficiënte preventieve en operatieve conflictoplossing ligt in het vaker toepassen van meerderheidsbesluiten en in een meer uniform optreden naar buiten – in de G 8, in de internationale financiële instellingen en in de Verenigde Naties. Als de uitgebreide Unie op het gebied van buitenlandse zaken slagvaardiger moet kunnen optreden, dan kan Amsterdam slechts een tussenfase zijn.

3. *Om te komen tot een gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidspolitiek is er behoefte aan een Europese veiligheids- en defensie-identiteit.*

Bij internationale aangelegenheden is de laatste tijd steeds duidelijker een zorgwekkende ontwikkeling te bespeuren richting unilateralisme, wat gepaard gaat met een afkeer van het multilateralisme. Deze tendens heeft op het niveau van de Verenigde Naties al bijzonder onaangename gevolgen gehad, die reden tot zorg moeten zijn. Ook om globaal de vrede te kunnen garanderen is legitimering nodig door de multilaterale organisaties. Dit heeft echter alleen kans van slagen als er politieke organen bestaan die zowel de intentie als de mogelijkheid hebben om door hun belang van vredesorde op volkenrechtelijke basis, multilateraal en in samenwerking met andere partners vorm te geven aan het internationale politieke systeem. Ook dit is een centrale uitdaging voor het Europa van de toekomst.

De collectieve defensie zal ook in de toekomst een taak van de NAVO blijven. Maar de EU moet eveneens de mogelijkheden scheppen voor een eigen militair crisismanagement, voor die gevallen waarin uit het oogpunt van de EU/wEU de noodzaak bestaat te handelen, terwijl de Noord-Amerikaanse partners niet willen deelnemen. Dit thema heeft door het initiatief van Tony Blair in Pörschach en het

Frans-Britse treffen in St. Malo nieuwe impulsen gekregen.

Het scheppen van een Europese veiligheids- en defensie-identiteit EVDI zou – na de binnenmarkt en de economische en monetaire unie – van groot belang zijn voor de verdere verdieping van de EU. Tijdens ons dubbele voorzitterschap van de EU en de WEU willen wij er alles aan doen om te profiteren van de nieuw ontstane dynamiek. Voor de Europese Raad van Keulen zullen wij een rapport opstellen over mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling van de EVDI.

4. *Op het gebied van justitie en binnenlandse zaken stelt het Verdrag van Amsterdam als doel dat Europa een plaats dient te zijn voor vrijheid, veiligheid en recht.*

Dit doel willen wij stapsgewijs zien te bereiken. Tijdens de bijzondere Europese Raad van Tampere in oktober moet de balans worden opgemaakt en moeten verdere richtlijnen worden vastgesteld. Tijdens ons voorzitterschap willen wij spreken over de lastenverdeling in de asielpolitiek maar evenzeer over een humane omgang met massale vluchtbewegingen.

Een sleutelkwesitie voor de slagvaardigheid van Europa en voor de acceptatie bij het publiek is een effectieve bestrijding van de internationaal georganiseerde misdaad. Daarvoor moet de grensoverschrijdende samenwerking van de politie verder worden geïntensiveerd en moeten de operationele capaciteiten van Europol worden versterkt. Al deze kwesties maken echter eens te meer duidelijk dat een geldige Europese grondrechtencharta absoluut noodzakelijk is.

Twee Europa's

Tijdens mijn rondreis voor de kerst had ik een ontmoeting met mijn Spaanse collega in het congrescentrum van Madrid, waar tegelijkertijd ook de *Peace Implementation Conference* voor Bosnië bijeen was. Terwijl wij, de ministers van Buitenlandse Zaken van Spanje en Duitsland en hun delegaties, ter voorbereiding van belangrijke EU-besluiten spraken over het Europa van de 21e eeuw, het Europa van de integratie, moest de conferentie zich op dat zelfde moment bezighouden met het Europa van het verleden: het Europa van nationalisme en van oorlog. De historische verscheurdheid van Europa werd op deze dag in Madrid op unieke wijze geïllustreerd, tegelijk werd echter de voor ons liggende historische taak duidelijk gemaakt. Beide alternatieven zijn op dit moment realiteit in Europa, maar wij, het Europa van de integratie, moeten verhinderen dat het Europa van het verleden nog een toekomst heeft, want dat zou voor ons continent een groot ongeluk betekenen. Alleen het Europa van de integratie is berekend op de toekomst, en alleen dit Europa zal de tegenstellingen binnen ons continent vreedzaam kunnen oplossen en er tegelijkertijd in slagen om in een zich dramatisch veranderende wereld de EU tot een politieke instelling te maken. Aan het Europese huis van de EU hebben inmiddels meerdere generaties politiek succesvol gebouwd. Op onze generatie rust de taak om dit Europa van de integratie te voltooien.

Met dank aan Lily Sprangers van het Duitsland-Instituut bij de Universiteit van Amsterdam.